

743 *Nu rinder solen op*

375 *Alt står i Guds faderhånd*

785 *Tunge, mørke natteskyer*

596 *Kender du den livsens kilde*

192 v. 7 *Hil dig frelser og forsoner*

31 *Til himlene rækker din miskundhed, Gud*

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: På den tid kom nogle og fortalte Jesus om de galilæere, hvis blod Pilatus havde blandet med blodet fra deres offerdyr. Og han sagde til dem: »Mener I, at de var større syndere end alle andre galilæere, siden det gik dem sådan? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de. Eller de atten, som tårnet i Siloa styrtede ned over og dræbte – mener I, at de var mere skyldige end alle andre i Jerusalem? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle omkomme ligesom de.« Så fortalte han denne lignelse: »En mand havde et figentræ, som var plantet i hans vingård, og han kom og ledte efter frugt på det, men fandt ingen. Han sagde da til gartneren: I tre år er jeg nu kommet og har ledt efter frugt på dette figentræ uden at finde nogen. Hug det om! Hvorfor skal det stå og tage plads op til ingen nytte? Men han svarede: Herre, lad det stå et år til, så skal jeg få gravet omkring det og givet det gødning. Måske bærer det så frugt næste år. Hvis ikke, kan du hugge det om.«
Lukasevangeliet 13,1-9

Tårne der styrter sammen over uskyldige mennesker. Ulykker og forfærdelige hændelser. Skibskatastrofer, hærværk og pludselig død, som digteren Tom Kristensen skrev længselsfuldt om for snart 100 år siden. Det pludselige øjeblik, hvor det frygtelige sker uden varsel. Alt det, der indrammer tilværelsens exceptionelle skrøbelighed. Loven, der cementerer forskellen på Gud og menneske. Som også spøgelsesbilister og lynnedslag gør det. Sammen med vildfarne raketter, dårligt hjerte og menneskets uudgrundelige dumhed. Der er farer nok i denne verden. Det kan næppe komme bag på nogen.

Så hvordan skal vi forholde os til ulykken? Hvordan kan vi leve et sundt og sammenhængende liv, når der er så meget, der kan gå galt? De fleste har nok indset, at det ikke nytter noget at grave sig ned i en ensomhed; det er meget få, som bliver lykkelige af at afsondre sig fra denne verden. Man må ud i livet og nyde den friske luft, selv om gåture i blæsten aldrig er uden risiko for at få en tagsten i hovedet. Så hvordan forholder vi os til

ulykken? Mange sværger til beregningerne, ligesom de fleste holder sig til den sunde fornuft. Men hvad er de mange tal og den sunde fornuft værd, når først det går galt?

Så følger den store efterrationalisering. Var der i virkeligheden en sammenhæng mellem min skyld og min skæbne? Fik jeg bare som fortjent? Var det Guds straf, at det skulle gå sådan? Og kunne jeg have forhindret det, der nu virker så uundgåeligt?

Den slags overvejelser har fulgt mennesket lige så længe som mennesket har været til. Siden første gang et lynnedslag satte ild på en hytte. Siden mændene mistede deres kvinder og børn i barselssengen, og siden kvinderne mistede deres mænd i krigene og på havet.

Forholdet mellem skyld og skæbne er urgammelt, og vi har altid søgt en forklaring på det gådefulde. Sådan er vi indrettet, og hvis forklaringerne ikke har givet nogen mening, har vi desperat forsøgt os med overtroen. Man siger gerne prosit eller *Bless you*, når folk nyser, *giv det må gavne*. Fordi man har troet, at et nys var udtryk for pestsmitte. Derfor havde den nysende brug for en velsignelse, *gid det må gavne*. Vi banker også gerne tre gange i træbordet, eller ligefrem under bordet, når en mulig ulykke bringes op, som for alt i verden må undgås. Sandsynligvis fordi det træ, som bordet er lavet af, skal minde om det kors som Jesus hang på. Det samme kors, som vores krydsede fingre skal lede tanker hen på, når vi håber på det bedste. Fordi korset nu engang er det bedste sted at parkere sine flagrende tanker. Vi flager på halv og kaster med salt, enkelte spytter over sig skulderen og sådan er listen endeløs lang. I visse lande nøjes man med at korse sig andægtigt, når ulykkerne bringes på banen. Selvom det sidste nok har mere med troen at gøre, så er alt det, vi foretager os mellem saltbøsser og spejle og sorte katte der krydser natten den 13. i hver måned – et udtryk for overtro.

En tid, der ikke tror på noget, er et let bytte for overtro, har en klog mand sagt. Det er dér søndagens evangelietekst vil bevæge os hen. Væk fra overtroen og ind i selve troen. Vi skal væk fra den tanke, at det nogensinde kan være vores egen skyld, når ulykken rammer, og ind i den håbefulde forestilling, at Gud er med sit menneske uanset hvad det har gjort – eller ikke har gjort.

Jesus begynder i mørket med to grufulde fortællinger, der såmænd kunne være en del af den sene TV-avis. Den ene fortælling omhandler en ond massakre i Mellemøsten. Jesus fortæller, at den romerske guvernør Pontius Pilatus har dræbt nogle galilæere, og har blandet de dødes blod med dyreblood. På den måde kan de døde ikke blive frelst. Altså en sadistisk massakre, der fremstiller menneskets suverænt mørkeste side. Den dybe ondskab, den absolutte perversion.

Den anden fortælling omhandler en frygtelig ulykke, hvor et tårn er brast sammen og har dræbt 18 mennesker. En ulykke, hvor ingen menneskelig ondskab står bag, men en ulykke som bare er sket. Som ulykker jo bare gør. Herefter bevæger Jesus sig langsomt ud af mørket med sine ord. Det er nemlig ikke disse menneskers egen skyld. For der er slet ikke nogen fornuftig sammenhæng mellem skyld og deres skæbne. Sådan kan vi ikke indrette vores liv. Det var ikke galilæernes skyld, at de blev myrdet og mishandlet. Og dem der befandt sig i tårnet i Siloa, var ikke nødvendigvis dårligere mennesker, end dem der befandt sig i nabobyen eller nede på torvet for den sags skyld. Der er ikke nogen forklaring. Det har til alle tider været et grundvilkår, og selvom lidt sund fornuft aldrig har skadet, så er det en brutal kendsgerning, vi møder her i de to fortællinger. En kendsgerning, der dybest set går på, at vi aldrig kan gardere os 100%. En sandhed, som også et par hundrede bisættelser efterhånden har sat streg under i mit tilfælde.

Det er loven, om man så må sige. Udslettelsens mulighed, fraværet af håb. Det forpinte og det forladte. Det, der får os til at protestere og råbe mod himlen, at Gud ikke findes, fordi han ikke var der, da jeg skulle bruge Ham. Lovens Gud er ikke for sarte sjæle, men den er forudsætningen for evangeliets Gud. Ikke for ingenting har vi et gammelt og et nyt testamente. Lovens Gud insisterer på, at ondskaben er arvelig. På profeten Ezekiels tid havde jøderne et ordsprog: *Fædrene spiser sure druer - og sønnerne får stumpe tænder.* Sønnerne arver deres fejl fra fædrene. På den måde kunne sønnerne i det mindste skyde skylden på fædrene, når de blev ramt af stumpe tænder og andre ulykker. Det måtte ære den onde slægts skyld. Men den tanke gør Jesus op med. På det kraftigste.

Vi kan ikke bortforklare ulykken med overtro; de stumpe tænder har vi altså ikke arvet. Det ville jo være karma! At man får som fortjent, at man er født i den forkerte kaste. I karma-læren er der netop sammenhæng mellem skyld og skæbne, hvilket jo er skønt, når det går godt. Men hvad så med det menneske, der står i murbrokkerne og med den pludselige død? Hvis skyld er det?

Evangeliet er en nøgle til at forstå det liv der leves i uro blandt dødens skygger. Et liv, der koster noget af os. Og som koster uskyldige menneskeliv. Jesus forklarer meget lige frem, at det kræver omvendelse til Guds søn, hvis vi skal forstå det her rigtigt. Nu er ordet omvendelse ret belastet. Paulus havde en omvendelse. Johannes døber havde en omvendelse. Augustin og selveste Luther skrev deres bedste ting efter store og voldsomme omvendelser, der involverede hviskende stemmer bag klostermure og tordenbrag. Og jeg kan ikke lade være med at tænke på den underlige gamle mand med hvidt skæg og hvid toga i *'Tintin og den mystiske stjerne'*, Philippulus, der render rundt i de smeltende varme gader og slår på sin gongong. Folk ser måbende til imens han råber omtrent det samme, som Johannes Døber råbte i ørkenen: *Omvend jer, for de sidste tider er kommet nær!* Fordi en komet har kurs mod jorden, hvilket bringer temperaturen i gaderne gevaldigt op. Grunden til, at det her måske ikke lyder så underligt i dag, er selvfølgelig fordi vi har vænnet os til Philippulus og hans venner og alle deres gongonger. Vi lever på mange måder i én stor dommedagsprofeti uanset hvor end vi kigger hen. Dog uden at tale så meget Gud, selvom det nok også ændrer sig. Det er mest bare håbløshed. Og mere noget andet, så er det en konstant understregning af, at det er vores skyld, at det går som det går. En karma-dommedag. Havstigninger, massemigrationer, som vi i aften kan se på TV2 i Thomas Vinterbergs nye serie. Også her er budskabet, at der er en nøje forbindelse mellem vores skyld og vores skæbne. Men igen, hvad kan vi bruge det til, når først ulykken er indtruffet? Alt dette uvejr må ledsages af et håb. En omvendelse, hvor sindet og hjertet og sjælen rettes mod det mulige. Mod det gode.

Jesus fortæller derfor om figentræet, der har givet et temmelig sølle udbytte. På tre år har det ikke givet så meget som en eneste skaldet figen. *Hug det dog om*, siger ejeren af marken. Sådan lyder dommen, sådan ville loven hævde. Men nej, siger gartneren. Giv det et enkelt

år mere. *Måske bærer det så frugt næste år.* Det er evangeliet, der lyder her, og det er netop dette radikale perspektiv Jesus kommer med. Det er omvendelsens perspektiv. Omvendelse handler ikke om dommedagstrompeter og bitter bod. Nej, det handler om at tage imod budskabet om, at vejen til Gud går gennem Guds søn. Det budskab er over al tanke og fornuft, og deri ligger styrken. For her ligger muligheden for at lægge alt det sønderbrudte og katastroferamte og ubegribelige over i en andens hænder – og for en gangs skyld at blive fri for sig selv. Dét er omvendelse. Men er det overtro? Er det ikke bare mere salt over skulderen, flere overflader af træ vi kan banke på, flere sorte katte der løber over vejen på tilfældige dage? Jeg tror nu, at det er tro, Jesus skildrer her.

Det er en bevægelse, hvor vi råber fra det dybe mod den gode Gud. *Aus der Tiefen rufe ich,* Fra det dybe råber jeg til dig, Gud, som koret vil synge efter prædikenen. For er troen ikke netop at give slip og lade sig falde ind i Gud. Med bønner som råb. Tro er at forlade sig på en andens magt end sin egen. Helt uden diverse rim og rituelle remser, men i tillid til, at Gud lader sit sølle figentræ stå et år mere, før det hugges om. For det kunne jo bære frugt næste år? Selv blandt ruiner og væltede tårne.

Og derfor kan vi sige: Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Far, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver en sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen